

Εφετείο Πειραιώς 910/1982,

Πηγή: ΝοΒ 32/84 σελ. 96

Περίληψη: Επίδοση σε νομικό πρόσωπο. - Ατύχημα εργατικό. - Για την επίδοση δικογράφου σε νομικό πρόσωπο απαιτείται να εγχειριστεί τούτο στον νόμιμο εκπρόσωπό του και να αναγραφεί το όνομά του στην έκθεση επιδόσεως, αναγραφή του ονόματος του νόμιμου εκπροσώπου του νομικού προσώπου απαιτείται και στην περίπτωση που αυτός είναι απών και το δικόγραφο νομιμοποιείται σε σύνοικο ή υπάλληλο, αλλιώς η έκθεση επιδόσεως δεν αποδεικνύει νόμιμη επίδοση. - Φόνος ναυτικού κατά τη διάρκεια ψυχαγωγίας του σε λιμάνι της αλλοδαπής είναι εργατικό ατύχημα όταν η ψυχαγωγία αυτή είναι απόρροια των συνθηκών εργασίας του ναυτικού και δεν προκάλεσε ο ίδιος με τη συμπεριφορά του την ενέργεια του δράστη.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος ο κ. Κ. ΓΙΑΝΝΙΚΟΣ

Εισηγητής ο κ. Δ. ΚΟΝΔΥΛΗΣ, εφέτης

Δικηγόροι οι κ.κ. Καρακίτσος, Φ. Παπακώστας

Επειδή εκ του συνδυασμού των άρθρ. 126 § 1, στοιχ. δ' 127 § 1, 129 § 1 και 139 § 1 στοιχ. δ' του ΚΠολΔ, συνάγεται ότι προκειμένης επιδόσεως δικογράφου προς νομικόν πρόσωπον πρέπει τούτο να εγχειρίζεται προς τον κατά νόμον ή το καταστατικόν εκπρόσωπον αυτού, το ονοματεπώνυμον του οποίου πρέπει απαραίτητως να μνημονεύεται εις την συντασσομένην υπό του δικαστικού επιμελητού έκθεσιν επιδόσεως. Αν ο νόμιμος αντιπρόσωπος του νομικού προσώπου απουσιάζει, τότε πρέπει να γίνη επίδοσις εις σύνοικον ή υπάλληλον αυτού, κατά τας εν τω νόμω διακρίσεις, αναγραφομένου πάντως και εν τη περιπτώσει ταύτη του ονοματεπωνύμου του απουσιάζοντος νομίμου αντιπροσώπου εις την οικείαν έκθεσιν επιδόσεως. Αν το όνομα αυτό δεν αναφέρεται εις την "έκθεσιν επιδόσεως, τότε δεν αποδεικνύεται νόμιμος επίδοσις (ΑΠ 528/1981 ΝοΒ 30. 62, ΑΠ 1453/1979 ΝοΒ 28.1051). Εν προκειμένω οι εφεσίβλητοι ισχυρίζονται ότι η εκκαλουμένη απόφασις επεδόθη προς τας εκκαλούσας την 8.12.1981 και ότι συνεπώς η υπό κρίσιν έφεσις, ασκηθείσα την 11.1.1982, ήτο μετά την πάροδον μηνός από της επιδόσεως, τυγχάνει εκπρόθεσμος και άρα απαράδεκτος. Εις απόδειξιν του ισχυρισμού των περί επιδόσεως της εκκαλουμένης κατά την άνω ημερομηνίαν επικαλούνται και προσκομίζουν τας υπ' αριθ. 7562 και 7563 της 8.12.1981 εκθέσεις επιδόσεως της αρμοδίας δικαστικής επιμελητριάς Μ.Θ. διά των οποίων βεβαιούται ότι η άνω επιμελήτρια μετέβη διά να επιδώση εις τας εκκαλούσας, αι οποίαι αποτελούν νομικά πρόσωπα και έχουν κατά τους ισχυρισμούς των εφεσιβλήτων την πραγματικήν έδραν των εις τον Πειραιά, κεκρωμένον αντίγραφον της εκκαλουμένης αποφάσεως. Πλην, ως βεβαιοί η επιμελήτρια, δεν ανεύρε τον νόμιμον εκπρόσωπόν της προς ην η επίδοσις εταιρίας εις τα ενταύθα γραφεία της, ου ένεκεν επέδωσε την απόφασιν εις τον υπάλληλον αυτής Σ.Β. Δεν αναφέρεται όμως εις τα άνω εκθέσεις το όνομα του αναζητηθέντος και μη ανευρεθέντος νομίμου εκπροσώπου της προς ην η επίδοσις εταιρίας. Δεν αποδεικνύεται συνεπώς ότι εγένετο νόμιμος επίδοσις της εκκαλουμένης και άρα ότι ήρξατο τρέχουσα η προς έφεσις κατ' αυτής προθεσμία. Κατ' ακολουθίαν ο ισχυρισμός ότι η υπό κρίσιν έφεσις ησκήθη εκπροθέσμως ελέγχεται αβάσιμος και απορριπτέος. Αποδεικνυομένου περαιτέρω ότι η υπό κρίσιν έφεσις ησκήθη προσηκόντως, ήτοι διά καταθέσεως του δικογράφου αυτής εις την γραμματείαν του εκδόντος την απόφασιν δικαστηρίου, πρέπει να γίνη αύτη τύποις δεκτή και να ερευνηθή κατά το παραδεκτόν και βάσιμον των λόγων αυτής.

Επειδή διά της εφ' ης η εκκαλουμένη απόφασις από 31.3.1981 αγωγής των οι νυν εφεσίβλητοι ισχυρίσθησαν ότι ο υιός των Β.Γ.***, υπηρετών ως αξιωματικός εις το πλοίον "Β" πλοιοκτησίας της δευτέρας των εναγομένων, νυν εκκαλουσών, αντιπρόσωπος της οποίας εν Ελλάδι τυγχάνει η πρώτη τούτων, εφονεύθη την νύκτα της 15.10.1979 εις τον λιμένα Ρότερνταμ της Ολλανδίας, υπό συνθήκας συνιστώσας εργατικόν ατύχημα. Ητήσαντο δε συναφώς όπως υποχρεωθούν αι εναγόμεναι να καταβάλουν προς αυτούς ποσόν δρχ. 138.750 εις έκαστον, νομιμοτόκως κατά τα εν αυτή. Η εκκαλουμένη υπ' αριθ. 1935/1981 απόφασις του Μονομελούς Πρωτοδικείου Πειραιώς εδέχθη ως προς τους εφεσιβλήτους την αγωγήν. Ήδη παραπονούνται αι εναγόμεναι αιτούμεναι διά της υπό κρίσιν εφέσεως των την εξαφάνισιν της εκκαλουμένης επί τω τέλει απορρίψεως της αγωγής.

Επειδή εκ των επικαλουμένων και προσκομιζομένων εγγράφων, εν οίς και η υπ' αριθ. 556/1981 έκθεσις ενόρκου εξετάσεως ενώπιον του ειρηνοδίκου Πειραιώς του μάρτυρος των εναγομένων-εκκαλουσών Π.Κ.***, νομίμως ληφθείσα μετ' εμπρόθεσμον κλήτευσιν των εναγόντων-εφεσιβλήτων, και των εκατέρωθεν συνολογουμένων απεδείχθησαν, κατά την κρίσιν του δικαστηρίου, τα ακόλουθα περιστατικά. Ο υιός των εφεσιβλήτων Β.Γ.***, εναυτολογήθη την 7.8.1979 εις το υπό ελληνικήν σημαίαν φορτηγόν πλοίον "Β" της δευτέρας των εκκαλουσών ως

ασυρματιστής. Εις το πλοίοιον τούτο υπηρέτησεν υπό την ειδικότητα μέχρι της 15.10.1979, ότε εδολοφονήθη υπό τας ακολούθους συνθήκας: κατά την άνω ημερομηνίαν το πλοίοιον ευρίσκετο προς διενέργειαν επισκευών εις τον λιμένα Rotterdam Ολλανδίας, οπόθεν θα απέπλεε την 17.10.1979. Περί ώραν 9 νυκτερινήν ο παθών εξήλθε μετά του υποπλοίαρχου εις την πόλιν διά ψυχαγωγίαν. Προς τούτο μετέβησαν εις το κέντρον "ΔΕΛΦΙΝΙ" ένθα ευρίσκοντο έτερα τρία μέλη του πληρώματος του πλοίου, ήτοι ο ναύτης Δ.Γ.***, ο λιπαντής Σ.Β.***, και ο ναύκληρος Μ.Δ.***, οίτινες τους προσέφερον εν ποτόν (μπύραν). Εν συνεχεία ο παθών και ο υποπλοίαρχος μετέβησαν εις άλλο πλησίον ευρισκόμενον κέντρον υπό τον τίτλον "ΑΘΕΝΣ ΜΠΑΡ" όπου μετ' ολίγον ήλθον και τα άνω τρία μέλη του πληρώματος. Ο υποπλοίαρχος παρετήρησεν, ότι ο ναύτης Γ.***, ήτο κτυπημένος εις την χείρα, εις σχετικήν δε ερώτησίν του ούτος απήντησεν ότι μετά την αποχώρησιν του παθόντος και του υποπλοίαρχου από το "ΔΕΛΦΙΝΙ" είχε δημιουργηθή επεισόδιον μεταξύ των άνω τριών μελών του πληρώματος και ετέρων αγνώστων ελλήνων, προφανώς κακοίκων Ολλανδίας. Μετ' ολίγον εις την έισοδον του "ΑΘΕΝΣ ΜΠΑΡ" ενεφανίσθησαν οι άνω άγνωστοι Έλληνες, ο δε ναύτης μετά των ετέρων δύο μελών του πληρώματος ηγέρθησαν και εξήλθον του κέντρου. Ο παθών ασυρματιστής, φοβηθείς ότι θα συνεχίζετο το επεισόδιον ηθέλησε να παρέμβη κατευναστικώς, είπε δε χαρακτηριστικώς εις τον υποπλοίαρχον "θα γίνη φασαρία έξω, πάμε να τους χωρίσουμε". Πράγματι εξήλθον του κέντρου τούτου ο υποπλοίαρχος, όσον και ο ασυρματιστής, οίτινες προσεπάθησαν να διαχωρίσουν τους διαπληκτιζομένους ως άνω ναυτικούς, μέλη του πληρώματος του πλοίου των, και τους αγνώστους έλληνες. Μετ' ολίγον το επεισόδιον έληξε και οι άγνωστοι έλληνες απεμακρύνθησαν. Ο πλοίαρχος και ο παθών επανήλθον εις το κέντρον. Ο πρώτος, κατά την προσπάθειαν διαχωρισμού, είχε δεχθή κτύπημα εις την κεφαλήν και ησθάνετο ζάλην. Αντιθέτως ο παθών συνέχισε την διασκέδασίν του. Αιφνιδίως εισήλθον εις το κέντρον οι ως άνω άγνωστοι έλληνες, εις των οποίων εκράτει περίστροφον και κατηυθύνθη κατά του παθόντος, όστις ετράπη εις φυγήν. Πλην ο άγνωστος έλλην τον κατεδίωξε, τον επλησίασε και τον επυροβόλησεν εξ εγγυτάτης αποστάσεως, με αποτέλεσμα να τον φονεύση. Τα άνω εκ της αποδεικτικής διαδικασίας αποδειχθέντα περιστατικά εγένοντο δεκτά και υπό της εκκαλουμένης αποφάσεως, ομολογούνται δε εμμέσως και υπό των εκκαλουσών, αίτινες εις τας προτάσεις των αναγράφουν επί λέξει ότι: "το ιστορικόν της ενδίκου υποθέσεως είναι το εκτιθέμενον εις το σκεπτικόν της εκκαλουμένης αποφάσεως...".

Επειδή κατά το άρθρ. 1 του από 24.7/25.8.1920 β.δ. το εκ βιαίου συμβάντος ατύχημα παρέχει δικαίωμα προς αποζημίωσιν, εφ' όσον έλαβε χώραν εν τη εκτελέσει της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής. Κατά την έννοιαν της άνω διατάξεως εργατικών ατύχημα, επελθόν εξ αφορμής της εργασίας, θεωρείται και εκείνο, όπερ δεν είναι μεν άμεσος συνέπεια της εργασίας, συνδέεται όμως μετ' αυτής διά σχέσεως αιτίου και αποτελέσματος εκ του λόγου ότι συνεπεία της εργασίας εδημιουργήθησαν αι ιδιαίτεροι εκείνοι, αναγκαίαι δε διά την εκτέλεσίν του, πραγματικά συνθήκαι, αι οποίαι δεν θα υπήρχον άνευ της εργασίας (ΑΠ 530/1978 ΕΕργΔ 7.343). Συνεπώς και το κατά την διάρκειαν της ψυχαγωγίας του ναυτικού εκτός του πλοίου εις λιμένα της αλλοδαπής επελθόν ατύχημα δύναται να είναι εργατικών, αν η τοιαύτη ψυχαγωγία εδικαιολογείτο εκ των συνθηκών εργασίας εις το πλοίοιον και ιδίως της μακράς εις αυτό παραμονής και της στερήσεως των μέσων ψυχαγωγίας εν αυτώ (ΑΠ 272/1979 ΕΕργΔ 7.493). Εν προκειμένω, ως απεδείχθη εκ των εν τη προηγουμένη σκέψει αποδεικτικών στοιχείων, ή εκτός του πλοίου ψυχαγωγία του παθόντος Β.Γ.***, εδικαιολογείτο εκ της μακράς εν τω πλοίω παραμονής αυτού, της στερήσεως μέσων ψυχαγωγίας εις το πλοίοιον ως και της επικειμένης αναχωρήσεως αυτού μετά διήμερον. Σημειωτέον ότι η τοιαύτη ψυχαγωγία ήτο ως εκ της φύσεώς της και λίαν συνήθης διά τους ναυτικούς και ακίνδυνος, δοθέντος ότι κατά τα αποδειχθέντα ο παθών μετέβη απλώς εις κέντρον διασκεδάσεως προς λήψιν ενός ποτού (μπύρας) και μάλιστα μεθ' ετέρου αξιωματικού του πλοίου. Περαιτέρω, ως εκ των άνω στοιχείων απεδείχθη, ο παθών ούτε αίτιος επεισοδίου, συνεπαγομένου κίνδυνον της ζωής ή της υγείας αυτού εγένετο, ούτε μετέσχεν εκουσίως εις τοιούτο επεισόδιον. Παρενεβλήθη απλώς προς αποτροπήν τοιούτου επεισοδίου και προσεπάθησε να διαχωρίση τους διαπληκτιζομένους, όπερ και πράγματι επέτυχε τη βοήθειά και του υποπλοίαρχου. Η τοιαύτη ενέργεια αυτού ήτο επιβεβλημένη όχι μόνον εκ των κανόνων της κοινωνικής συμπεριφοράς και αλληλεγγύης αλλά και εκ της ιδιότητός του ως αξιωματικού του πλοίου "Β", κατώτερα μέλη του πληρώματος του οποίου μετείχον, ως εγράφη, εις το επεισόδιον. Δεν εφονεύθη δε κατά την διάρκειαν του επεισοδίου τούτου, αλλά μετά το πέρας αυτού άνευ ετέρας τινος αφορμής και μάλιστα καθ' ον χρόνον προσεπάθησε να αποφύγη συμπλοκήν, τραπείς εις φυγήν. Δεν υφίσταται συνεπώς εκούσια συμπεριφορά του παθόντος, δυναμένη να θεωρηθή ότι εδημιούργησε τον κατά της ζωής αυτού κίνδυνον και επαγομένη εντεύθεν διακοπήν του αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ των συνθηκών της εν τω πλοίω εργασίας του και του επελθόντος θανάτου αυτού (πρβλ. ΕφΠειρ 186/1981 ΕΝαυΔ 9, 226). Κατ' ακολουθίαν ο θάνατος του παθόντος Β.Γ.***, επισυμβάς εξ αφορμής της εργασίας αυτού, υπό την εκθεθείσαν έννοιαν, φέρει τον χαρακτήρα εργατικού ατυχήματος, ως ορθώς έκρινε και η εκκαλουμένη. Πρέπει συνεπώς να απορριφθή ως ουσία αβάσιμος ή τα αντίθετα υποστηρίζουσα υπό κρίσιν έφεσις.

Σχόλιο: Η απόφαση αυτή επιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, και του ζητήματος του περιεχομένου της εκθέσεως επιδόσεως, στην περίπτωση που το επιδοτέο δικόγραφο απευθύνεται προς ή κατά νομικού προσώπου. Ακολουθώντας την πρόσφατη νομολογία του Αρείου Πάγου, την οποία και επικαλείται (ΑΠ 528/81, ΑΠ 1453/1979), θεωρεί πως για να αποδειχθεί σύννομη επίδοση σε

νομικό πρόσωπο, πρέπει στην έκθεση επιδόσεως να μνημονεύεται και το όνομα του νομίμου εκπροσώπου του νομικού προσώπου, ακόμα και στην περίπτωση που λόγω απουσίας αυτού, η επίδοση έγινε σε κάποιο από τα κατ' άρθρον 128 § 1 και 129 § 1 ΚΠολΔ, πρόσωπα, ή έγινε θυροκόλληση του εγγράφου σύμφωνα με το άρθρο 128 § 4 ΚΠολΔ.

Οι συζητήσεις που προκάλεσε στους νομικούς κύκλους η λύση αυτή, που είναι αντίθετη με την παλαιότερη νομολογία του ΑΠ (ΑΠ 938/1976 ΝοΒ 25.356) αλλά και τα προβλήματα που δημιούργησε στην πρακτική, επιβάλλουν τον κριτικό σχολιασμό της. Είναι χαρακτηριστικό ότι αμφισβητήσεις για την ορθότητα της ερμηνείας αυτής εμφανίστηκαν και μέσα στο Ανώτατο Δικαστήριο, το οποίο με δύο πρόσφατες αποφάσεις του (873/82 ΝοΒ 31.820 και 1327/82 ΕλλΔνη 24.422) παρέπεμψε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου το ζήτημα περί του αν είναι απαραίτητο για το κύρος της επιδόσεως δικογράφου σε νομικό πρόσωπο, να αναγράφεται το όνομα του νόμιμου εκπροσώπου του στην έκθεση επιδόσεως ακόμα και όταν η επίδοση δεν γίνεται προς αυτόν αλλά σε άλλο φυσικό πρόσωπο.

Επειδή από το σκεπτικό της δημοσιευόμενης απόφασης δεν προκύπτει η σειρά των συλλογισμών με βάση την οποία το Δικαστήριο κατέληξε στην υιοθέτηση της άποψης αυτής, πρέπει να την αναζητήσουμε στο σκεπτικό των αποφάσεων του Α.Π. επίκληση των οποίων γίνεται από την εφετειακή αυτή απόφαση.

Έτσι βλέπουμε ότι ο ΑΠ κάνει τρεις παραδοχές:

α. Θεωρεί ότι το άρθρο 126 § 1 περ. δ ΚΠολΔ (το οποίο διαλαμβάνει ότι "Η επίδοση γίνεται α)... δ) επί νομικών προσώπων ή άλλων ενώσεων προσώπων, προς τον κατά νόμον ή το καταστατικόν εκπρόσωπον αυτών. ε) ...") επιβάλλει την "καθ' όλον" αναλογική εφαρμογή των ισχυόντων για την επίδοση σε φυσικό πρόσωπο στην επίδοση σε νομικό πρόσωπο.

β. Θεωρεί ότι σύμφωνα με την προηγούμενη παραδοχή, η επίδοση μπορεί να γίνει είτε στην κατοικία του νόμιμου εκπροσώπου του ν.π. είτε στην έδρα του ν.π. όπου κατά τεκμήριο έχει την επαγγελματική του εγκατάσταση ο νόμιμος εκπρόσωπος αυτού, (την άποψη αυτή ακολούθησε και η αδημοσίευτη απόφαση του ΕφΑθ υπ' αριθ. 4910/1983) και

γ. Θεωρεί ότι, σύμφωνα με τη δεύτερη παραδοχή των σε περίπτωση απουσίας ή άρνησης του νόμιμου εκπροσώπου να παραλάβει το δικόγραφο, η επίδοση μπορεί να γίνει νόμιμα, όχι μόνο στα πρόσωπα που ορίζει το άρθρο 129 § 1 ΚΠολΔ αλλά και στα πρόσωπα που προβλέπει το άρθρο 128 § 1 και 3 ΚΠολΔ, και ακόμη ότι σε περίπτωση απουσίας ή άρνησης όλων των παραπάνω προσώπων να παραλάβουν το δικόγραφο, θυροκόλληση αυτού μπορεί να γίνει νόμιμα τόσο στην κατοικία του νόμιμου εκπροσώπου του ν.π. όσο και στην έδρα του ν.π.

Έχοντας κάνει αυτές τις τρεις παραδοχές ο ΑΠ καταλήγει, αναγκαστικά, στην άποψη, που ακολουθείται και από την δημοσιευόμενη εφετειακή απόφαση, ότι δηλαδή απαιτείται η μεία του ονόματος του νόμιμου εκπροσώπου στην έκθεση επιδόσεως, ακόμα και όταν η επίδοση δεν έγινε, λόγω απουσίας ή αρνήσεώς του, σ' αυτόν, προκειμένου να αποδειχθεί σύννομη επίδοση στο ν.π.

Τόσο όμως οι παραδοχές, όσο και το συμπέρασμα δεν φαίνονται ορθές, διότι παραβλέπονται ή υποβαθμίζονται σημαντικά δεδομένα του προβλήματος.

Παραβλέπεται πρώτα απ' όλα το πραγματικό γεγονός ότι το νομικό πρόσωπο, (αλλά και ένωση προσώπων) αποτελεί μία αυθύπαρκτη, από νομική, κοινωνική και οικονομική άποψη, οντότητα, που δρα σύμφωνα με τις δικές της επιδιώξεις, επιλογές και συμφέροντα, και που δημιουργεί με τη δράση της αυτή ένα δικό της πλέγμα εννόμων σχέσεων. Παραβλέπεται επίσης το γεγονός ότι το φυσικό πρόσωπο, που ορίστηκε για να εκφράζει τη βούληση του νομικού προσώπου, περιορίζεται στη δράση του αυτή τόσο από το νόμο και το καταστατικό του νομικού προσώπου, όσο και από την ίδια τη νομική, κοινωνική και οικονομική φύση του ν.π. Παραβλέπεται ακόμα ο νομικός και πραγματικός δεσμός που συνδέει το ν.π. με το φυσικό πρόσωπο, δεσμός που παρέχει στο φυσικό πρόσωπο την εξουσία και την αρμοδιότητα να εκπροσωπεί το ν.π. Αγνοείται ακόμα ο διχασμός της δραστηριότητας του φυσικού προσώπου, σε δραστηριότητα σχετική με την ιδιότητά του ως οργάνου ενός ν.π. και σε δραστηριότητα άσχετη προς αυτήν

Παίρνοντας υπ' όψη και τα δεδομένα αυτά πρέπει να δεχθούμε ότι οι διατάξεις για την επίδοση σε φυσικό πρόσωπο θα εφαρμοσθούν αναλογικά μεν και για την επίδοση σε νομικό πρόσωπο, αλλά κατά τρόπο που θα εναρμονίζεται με τις ιδιαιτερότητες, που συνοπτικά αναφέρθηκαν παραπάνω, γύρω από την προσωπικότητα και τη δράση του ν.π. Έτσι η επίδοση στην κατοικία του νομίμου εκπροσώπου του ν.π. θα πρέπει να αποκλεισθεί και να θεωρηθεί ως μόνος τόπος νόμιμης επίδοσης δικογράφου σε ν.π. η έδρα αυτού, ή αλλιώς ο τόπος όπου αυτό έχει την κύρια δραστηριότητά του. Η λύση αυτή είναι επιβεβλημένη και από την αξίωση προστασίας της προσωπικότητας του ν.π., αξίωση που επιβάλλει να μην λαμβάνουν γνώση των υποθέσεων του ν.π. άτομα άσχετα προς αυτό, όπως, για παράδειγμα, ο θυρωρός της πολυκατοικίας, όπου κατοικεί ο νόμιμος εκπρόσωπος του ν.π. Πρέπει ακόμα να σημειωθεί ότι το άρθρο 126 § 1 περ. δ ΚΠολΔ, που προβλέπει την επίδοση στο νόμιμο εκπρόσωπο του ν.π. δεν περιέχει καμιά ένδειξη

για το ότι ο νομοθέτης θέλησε το επιτρεπτό ή έστω το ανεκτό της επίδοσης αυτής στην κατοικία του νομίμου εκπροσώπου. Ακόμα και στην περίπτωση που το ν.π. στερείται εγκατάστασης σε συγκεκριμένο χώρο, η επίδοση θα πρέπει να γίνει κατά τις διατάξεις του άρθρου 135 ΚΠολΔ και όχι στην πιθανώς γνωστή κατοικία του νόμιμου εκπροσώπου.

Πέρα όμως από τις παραπάνω εσφαλμένες παραδοχές και παραλείψεις, ο ΑΠ αλλά και η δημοσιευόμενη εφετειακή απόφαση παρείδαν ότι με το συμπέρασμά τους για την ανάγκη αναγραφής στην έκθεση επιδόσεως του ονόματος του νόμιμου εκπροσώπου του ν.π. επιφόρτισαν τον αντιδίκου του ν.π. με μια ευθύνη που κείται πέρα από το πεδίο δράσης του και πάνω από τη δυνατότητα συμμόρφωσής του προς αυτήν, δηλ. με την ευθύνη γνώσεως του ποιος εκπροσωπεί νόμιμα το ν.π.

Αναλύοντας την παρατήρηση αυτή πρέπει να σημειωθούν τα εξής:

1. Το άρθρο 118 ΚΠολΔ επιβάλλει την αναγραφή στα δικόγραφα μόνο της επωνυμίας και της έδρας του νομικού προσώπου, όχι και του ονόματος του νόμιμου εκπροσώπου τους. Αυτό σημαίνει ότι ούτε το νομικό πρόσωπο έχει υποχρέωση γνωστοποίησης, με το δικόγραφο, του ονόματος και των λοιπών στοιχείων του νόμιμου εκπροσώπου του, ούτε ο αντιδίκου του νομικού προσώπου έχει την υποχρέωση γνώσεως και αναγραφής στο δικόγραφο του του ονόματος αυτού. Αυτό δεν είναι τυχαίο. Οι παρατηρήσεις που ακολουθούν εξηγούν το γιατί δεν κρίθηκε αναγκαίο το στοιχείο αυτό για την πληρότητα του δικογράφου, αλλά κυρίως γιατί πρέπει να αποκρουσθή η αναγκαιότητα του στοιχείου αυτού για την πληρότητα, και αποδεικτική δύναμη της έκθεσης επιδόσεως.

2. Η κείμενη νομοθεσία δεν επιβάλλει σε όλες τις μορφές νομικών προσώπων τη δημοσιότητα των μελών της διοίκησής τους και των νομίμων εκπροσώπων τους, ενώ ειδικά για τις ανώνυμες εταιρείες η παράλειψη της ανακοίνωσης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου (από την οποία προκύπτει με τη βοήθεια και του καταστατικού η ταυτότητα του νόμιμου εκπροσώπου) την οποία προβλέπει το άρθρο 2 του β.δ. 16/22.1.1930 "περί Δελτίου Ανωνύμων Εταιρειών" δεν συνεπάγεται την έλλειψη διοίκησης της Α.Ε. ή την ακυρότητα των πράξεων της διοίκησης αυτής.

3. Πιο συγκεκριμένα, ακόμη, επί σωματείων, που αποτελούν ένα μεγάλο τμήμα των Νομικών Προσώπων, το άρθρο 81 ΑΚ προβλέπει μεταξύ των άλλων τη δημοσίευση στο βιβλίο των σωματείων των ονομάτων των μελών της διοίκησης αυτού που περιέχονται στο αρχικό καταστατικό, χωρίς να προβλέπει και υποχρέωση δημοσιεύσεως των ονομάτων των μελών της διοικήσεως που εισάγονται μεταγενέστερα. Ούτε από τους ειδικότερους νόμους περί σωματείων, όπως ο ν. 281/21-25.6.1914, ο ν. 2151/21.3-6.4.1920 προβλέπεται αντίστοιχη υποχρέωση. Μόνο στα επαγγελματικά σωματεία έχει προβλεφθεί τέτοια δημοσιότητα (άρθρο 13 § 2 του ν. 1264/1982). Αλλά και στις περιπτώσεις αυτές η αναζήτηση του νόμιμου εκπροσώπου εμφανίζει πρακτικές δυσχέρειες, εξ αιτίας του μεγάλου αριθμού των σωματείων της κατηγορίας αυτής, που μπορούν να φθάσουν μέχρι πλήρους αδυναμίας εξευρέσεως του νόμιμου εκπροσώπου σε περιπτώσεις παραιτήσεως εκλεγμένων μελών και αντικαταστάσεως των από αναπληρωματικά μέλη, επειδή στις περιπτώσεις αυτές ελλείπει πάλι η δημοσιότητα.

4. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι όπως προκύπτει από την ερμηνεία των διατάξεων του ν.δ. 1210/1972 "περί Κώδικος Δικαστικών Επιμελητών", ο δικαστικός επιμελητής που ενεργεί την επίδοση δεν έχει την εξουσία να ελέγξει τα βιβλία του νομικού προσώπου προς το οποίο γίνεται η επίδοση, ώστε να εξακριβώσει το ποιος είναι ο νόμιμος εκπρόσωπος αυτού.

5. Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι ακολουθώντας την ερμηνεία της σχολιαζόμενης απόφασης ο αντιδίκου του ν.π. είναι υποχρεωμένος ή να γνωρίζει το ποιος είναι ο νόμιμος εκπρόσωπος του ν.π. και να πληροφορήσει σχετικά τον δικαστικό επιμελητή που θα επιδόσει το δικόγραφο (αφού εκείνος δεν έχει τη δυνατότητα να το μάθει), ή να αρκестθεί στην πληροφορία που θα του δώσουν οι υπάλληλοι του αντιδίκου του. Στην πρώτη περίπτωση, όπως φάνηκε από τη συνοπτική παράθεση των περιπτώσεων όπου ο νόμος δεν προβλέπει δημοσιότητα των μελών της διοικήσεως αρκετών κατηγοριών ν.π., ο ενδιαφερόμενος βρίσκεται αρκετές φορές σε πραγματική αδυναμία να συμμορφωθεί προς την υποχρέωσή του αυτή, ενώ στη δεύτερη, όπως φάνηκε από την εμπειρία των δικηγόρων και δικαστικών επιμελητών στο διάστημα που ακολούθησε την έκδοση των αρεοπαγιτικών αποφάσεων που έδωσαν την αποκρινομένη εδω ερμηνεία ο ενδιαφερόμενος αντιμετωπίζει πολύ συχνά είτε την άρνηση παροχής της σχετικής πληροφορίας είτε την παροχή παραπλανητικών πληροφοριών.

Κοινό αποτέλεσμα σ' όλες τις προηγούμενες περιπτώσεις είναι η αδυναμία του αντιδίκου του ν.π. να επιδώσει νομικά το δικόγραφο του στο νομικό πρόσωπο. Έτσι όμως στερείται χωρίς δική του ευθύνη, του δικαιώματός του για δικαστική προστασία.

Και μόνη η συνέπεια αυτή αρκεί για να δείξει το εσφαλμένο της ερμηνείας που αξιώνει την αναγραφή του ονόματος του νόμιμου εκπροσώπου του ν.π. στην έκθεση επιδόσεως ακόμα και όταν η επίδοση του δικογράφου δεν γίνεται προς αυτόν.

Εξετάζοντας το πρόβλημα και από τη σκοπιά της προστασίας του Νομικού Προσώπου στην οποία στοχεύουν οι περί επιδόσεως διατάξεις μπορούμε να πούμε ότι η αναγραφή του ονόματος του νόμιμου εκπροσώπου στην έκθεση επιδόσεως, όταν η επίδοση δεν γίνεται σ' αυτόν, καμιά πρόσθετη εξασφάλιση ή προστασία δεν παρέχει στο ν.π. Ούτε και η μη αναγραφή του ονόματος δημιουργεί κινδύνους γι' αυτό. Διότι βεβαίως η αναγραφή του ονόματός του ως απόντος φερομένου νομίμου εκπροσώπου δεν μπορεί να προστατεύσει το ν.π. από δόλιες επιδόσεις. Εκτός αυτού σε παρόμοιες περιπτώσεις παρέχεται επαρκής προστασίας στο ν.π. από τις διατάξεις του άρθρου 448 § 1 ΚΠολΔ, σύμφωνα με τις οποίες επιτρέπεται η ανταπόδειξη κατά του περιεχομένου της εκθέσεως επιδόσεως (έτσι και Α.Π. 480/1978 ΝοΒ 27.218).

Πέρα από όλα αυτά θα πρέπει ακόμη να σημειωθεί ότι, με την ερμηνεία που έδωσαν οι Α.Π. 528/81 και 1453/79 αποφάσεις, και που υιοθετεί η σχολιαζόμενη εφετειακή απόφαση αγνοείται εντελώς η ανάγκη προστασίας των καλοπίστων τρίτων, που δίδουν πίστη σε μια επαναλαμβανόμενη συμπεριφορά του ν.π. Πράγματι είναι συγγνωστή και προστατευτέα η πεποίθηση των τρίτων ότι η επίδοση δικογράφου στον υπάλληλο του ν.π. που από τη φύση της εργασίας του καθημερινά συναλλάσσεται με τρίτους για λογαριασμό του ν.π. είναι έγκυρη. Πρόκειται για μια καθαρή μορφή φαινομένης πληρεξουσιότητας (βλ. Φ. Δωρή εις Γεωργιάδη-Σταθοπούλου Α.Κ. 216-217 αρ. 12-15).

Στο ίδιο συμπέρασμα (δηλ. στην προστασία του καλοπίστου τρίτου) θα καταλήξουμε και στην περίπτωση που θα ερμηνεύσουμε τη συμπεριφορά του ν.π. ως δημιουργούσα μια κατ' ανοχήν οργανική εκπροσώπηση αυτού" (βλ. Εφ. Αθ. 2483/75 ΝοΒ 23.668).

Η προστασία όμως αυτή του καλόπιστου τρίτου ουσιαστικά εκμηδενίζεται, όταν αξιώνεται η αναγραφή του ονόματός του κατά το καταστατικό ή τον νόμο νομίμου εκπροσώπου του ν.π. στην έκθεση επιδόσεως, ακόμα και όταν η επίδοση δεν γίνεται προς αυτόν, αφού τη στιγμή που ο τρίτος θα πληροφορηθεί ότι ο υπάλληλος του ν.π. δεν ήταν ο κατά το νόμο ή το καταστατικό νόμιμος εκπρόσωπος του ν.π., όπως καλόπιστα πίστευε, στις περισσότερες περιπτώσεις θα έχουν περάσει οι προθεσμίες ενεργείας που τάσσονται από τη δικονομία.

Συμπερασματικά, από τα εκτεθέντα προκύπτει ότι η ερμηνεία που δίδει η σχολιαζόμενη απόφαση στις διατάξεις των άρθρων 126 § 1 δ., 127 § 1, 129 § 1 και 139 § 1 δ. ΚΠολΔ για την επίδοση σε νομικό πρόσωπο οδηγεί άλλοτε σε αντισυνταγματικές και άλλοτε σε ανεπιεικείς για τους τρίτους λύσεις, χωρίς να προσθέτει τίποτα στην προστασία του ν.π.

Για τους λόγους αυτούς θα πρέπει να θεωρηθεί ως τελολογικά ορθότερη η ερμηνεία που έδωσε στις διατάξεις αυτές η ΑΠ 938/76 με την οποία συντάχθηκε και η μειοψηφία της ΑΠ 528/81, σύμφωνα με την οποία δεν απαιτείται η μνεία του ονοματεπωνύμου του απουσιάζοντος νομίμου εκπροσώπου του ν.π. στην έκθεση επιδόσεως προκειμένου να αποδειχθεί έγκυρος επίδοσης.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

Επιστημονικός Συνεργάτης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.